

Vertrouwelijk

Staatssecretaris Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Postbus 16375

2500 BJ DEN HAAG

Datum

1 juli 2016

Ons kenmerk

z2016-00439

Uw brief van

25 april 2016

Contactpersoon

Uw kenmerk

Onderwerp

Wetgevingsadvies wetsvoorstel 'Meer Ruimte voor Nieuwe Scholen'

Geachte,

Bij brief van 25 april 2016 heeft u op grond van het bepaalde in artikel 51, tweede lid van de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp) de Autoriteit Persoonsgegevens gevraagd te adviseren op het wetsvoorstel 'Meer Ruimte voor Nieuwe Scholen' (hierna: wetsvoorstel). Hiermee voldoe ik aan uw verzoek.

Achtergrond¹

Er is in Nederland in de praktijk weinig ruimte om een nieuwe school te beginnen. Scholen kunnen alleen gestart worden op basis van een zogenoemde erkende richting, zoals rooms-katholiek, protestants, antroposofisch. Ook moet voor de aanvraag van een nieuwe school aangetoond worden dat er voldoende belangstelling is. In de praktijk stoken de prognoses voor een nieuwe school niet altijd met de daadwerkelijke belangstelling. De prognose is momenteel altijd een afspiegeling van het bestaande aanbod. Op die manier wordt het bestaande aanbod langdurig in stand gehouden en soms uitgebreid. Feitelijk betekent dit dat het in de vorige eeuw gegroeide verzuilde systeem niet voldoende mogelijkheden bevat om een school te starten die aansluit bij de huidige wensen en behoeften van de ouders van nu.

Inhoud wetsvoorstel²

Om de aantoonbare belangstelling van ouders voor een nieuwe school te meten, maakt dit wetsvoorstel het mogelijk dat gebruik kan worden gemaakt van ouderverklaringen. In het wetsvoorstel wordt geregeld dat in het basisonderwijs en voortgezet onderwijs persoonsgegevens door DUO Groningen worden verzameld voor een specifiek doel: het aantonen dat een door een ouder ingediende ouderverklaring voor

¹ Zie MvT wetsvoorstel p. 24 e.v..

² Zie: begeleidende brief d.d. 20 april 2016 van de staatssecretaris OCenW bij het wetsvoorstel.

Datum
1 juli 2016

Ons kenmerk
z2016-00439

een nieuwe school uniek en volledig is en dat de ouder kinderen heeft in de relevante leeftijd die in het voedingsgebied van de school wonen. De minister heeft deze informatie nodig om te voldoen aan een wettelijke taak, namelijk het besluit of een school voor bekostiging in aanmerking kan worden gebracht.

Een ouder zal op een website van DUO en met behulp van DigiD een verklaring afleggen dat zij van plan zijn hun kind naar de nieuw te starten school te sturen. Daarna worden de volgende persoonsgegevens gecontroleerd om te verifiëren dat het een unieke en volledige ouderverklaring betreft:

- BSN ouder;
- Geboortedatum ouder;
- Geslacht ouder;
- BSN kind;
- Geboortedatum kind;
- Woonadres kind.

De ouderverklaringen die uniek en volledig zijn, tellen mee voor de meting van de belangstelling voor de nieuwe school. Om te zorgen dat de privacy goed is gewaarborgd is een PIA uitgevoerd. De resultaten hiervan zijn verwerkt in de memorie van toelichting van het wetsvoorstel.

Het uiteindelijke doel van deze wetwijziging is een toekomstbestendig, kwalitatief goed en gevarieerd onderwijsaanbod in de regio, dat aansluit bij de wensen van leerlingen en ouders.

Beoordeling

Voor zover relevant zal hieronder worden ingegaan op de aspecten uit het wetsvoorstel die de Wbp-normen raken.

Belangstellingsmeting: ouderverklaringen of marktonderzoek

Een belangrijk onderdeel van de aanvraag is een meting van de belangstelling. Een school wordt pas voor bekostiging in aanmerking gebracht als aangetoond wordt dat er voldoende belangstelling is om aan de stichtingsnormen te voldoen. Voorgesteld wordt om te werken met een meting van de daadwerkelijke belangstelling voor een specifieke school. Hiermee toont de initiatiefnemer aan dat het initiatief aansluit bij de wensen van ouders en leerlingen. In het wetsvoorstel wordt aangegeven dat op twee manieren de belangstelling gemeten kan worden: door middel van 'marktonderzoek' of door middel van ouderverklaringen.

Doelgroep van het *marktonderzoek* zijn de ouders van twee- tot driejarige kinderen voor een basisschool en tien- tot en met dertienjarige kinderen voor een school in het voortgezet onderwijs. Ofwel: een enquête aan ouders die bezig zijn met de schoolkeuze binnen het voedingsgebied van de school. Aan deze ouders wordt gevraagd of zij interesse zouden hebben in deze nieuwe school.³

³ Zie MvT, p. 39-42.

Datum
1 juli 2016

Ons kenmerk
z2016-00439

Wanneer de belangstelling wordt aangetoond met *ouderverklaringen*⁴, heeft de initiatiefnemer binnen het voedingsgebied aan ouders⁵ gevraagd of zij interesse hebben in de nieuwe school, of zij hun kind er zullen inschrijven wanneer de school van start gaat en of zij bereid zijn dit vast te leggen in een formele intentieverklaring.⁶

Oordeel Autoriteit Persoonsgegevens

In de MvT van het wetsvoorstel wordt uitvoerig stil gestaan bij de noodzaak van de verwerking van persoonsgegevens ten behoeve van de ouderverklaringen. Er is ook een PIA uitgevoerd en de resultaten van deze PIA zijn verwerkt in de MvT.⁷ De overwogen alternatieven zijn besproken en ook de redenen waarom deze alternatieven het niet hebben gehaald.⁸ Een aantal deskundige partijen⁹ zijn ook bevestigd en uit deze gesprekken/adviezen is gebleken dat het 'aanbieden' van de twee methodes om de belangstelling te meten, d.w.z. marktonderzoek of ouderverklaringen, de juiste balans zal bieden tussen de betrouwbaarheid van de metingen en de benodigde flexibiliteit in de methodiek.¹⁰ De betrouwbaarheid wordt gewaarborgd door bij ministeriële regeling de juiste randvoorwaarden te stellen aan beide methodes. De benodigde flexibiliteit wordt geboden door de keuze uit twee methodes.¹¹

1. Ondanks de bovenstaande argumenten zal bij toetsing aan de noodzaak (proportionaliteit en subsidiariteit) het doen van marktonderzoek – in vergelijking met ouderverklaringen – minder een inbreuk maken op de persoonlijke levenssfeer van de betrokken leerling en diens ouder, onder andere vanwege de anonimiteit van deelname. De Autoriteit Persoonsgegevens adviseert derhalve om voor het meten van belangstelling het doen van marktonderzoek de hoofdregel te laten zijn en dit als zodanig op te nemen in de MvT.
2. Uiteraard bestaan er situaties, zoals beschreven in de MvT¹², waarbij het afnemen van ouderverklaringen zal prevaleren, omdat het marktonderzoek dan niet de beste methode is om de belangstelling afdoende te meten. Voor deze situaties is het meten van de belangstelling middels ouderverklaringen de aangewezen methode. De Autoriteit Persoonsgegevens adviseert om onder andere de noodzaak van het afnemen van ouderverklaringen nader te regelen en daarbij ook mee te nemen in welke situaties een initiatiefnemer kan kiezen voor het afnemen van ouderverklaringen ten behoeve van de meting van belangstelling voor een nieuwe school.

Verwerking BSN ouder en kind

Onder "Inhoud wetsvoorstel" van dit wetgevingsadvies staat vermeld dat onder andere het BSN zal worden verwerkt van ouder en kind om te verifiëren dat het om een unieke en volledige ouderverklaring

⁴ Een ouderverklaring wordt op vrijwillige basis afgegeven. Uit een ouderverklaring blijkt de interesse van een ouder voor een nieuwe school voor zijn kind. Deze verklaring is niet bindend en inschrijving van een kind kan niet worden afgedwongen (MvT, p. 70).

⁵ Dezelfde doelgroep wordt aangeschreven als bij een marktonderzoek.

⁶ Zie MvT, p. 40.

⁷ In de PIA wordt nader ingegaan op de proportionaliteit, subsidiariteit, bewaartermijnen, verwerking, vernietiging van de persoonsgegevens, toegang, beveiliging, zie o.a. MvT, p. 69-73.

⁸ Zie paragraaf 62 van de MvT van het wetsvoorstel.

⁹ Zoals: de Regering, NCOR, Onderwijsraad, Inspectie voor het Onderwijs.

¹⁰ MvT, p. 40-41.

¹¹ MvT, p. 41.

¹² MvT, p. 41.

Datum
1 juli 2016

Ons kenmerk
z2016-00439

gaat. De verstrekking van het BSN en de daaraan gekoppelde gegevens door de ouder aan de minister, geschiedt in het kader van artikel 8 onderdeel e van de Wbp. Volgens deze bepaling mogen persoonsgegevens worden verwerkt voor zover dit noodzakelijk is voor de goede vervulling van de publiekrechtelijke taak.¹³

Oordeel Autoriteit Persoonsgegevens

Voor het verwerken van het BSN is ingevolge artikel 24 Wbp een wettelijke grondslag vereist. Overheidsorganen, zoals het ministerie van OCenW, mogen in het kader van hun publiekrechtelijke taak het BSN verwerken conform artikel 10 Wet algemene bepalingen burgerservicenummer. Het is de taak van de minister van OCenW om te zorgen voor een voldoende en kwalitatief goed onderwijsaanbod. Ook kan het daarbij noodzakelijk zijn om in lijn met doelmatigheid en zorgvuldigheid te weten wat de belangstelling voor een nieuwe school is om een adequaat bekostigingsbesluit te kunnen nemen over een nieuw te stichten school.

3. De Autoriteit Persoonsgegevens adviseert echter wel om in de MvT ook deze grondslagen – artikelen 24 Wbp en eventueel artikel 10 Wabb – toe te voegen aan de MvT.

Conclusie

De Autoriteit Persoonsgegevens adviseert u aan het vorenstaande op passende wijze aandacht te besteden.

Een afschrift van deze brief is naar de functionarissen gegevensbescherming van OCenW en DUO gestuurd.

Hoogachtend,
Autoriteit Persoonsgegevens,
Voor deze,

Vicevoorzitter

¹³ Zie MvT, p. 69-70